

**Міністерство освіти та науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Кафедра теорії і практики технологічної та професійної освіти

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ
з навчальної дисципліни
МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ**

**для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
Освітня програма «Професійна освіта (Транспорт)»**

Дніпро-Слов'янськ – 2025 р.

УДК 378.016:001.8:62(072)

М54

Друкується за рішенням вченої ради
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
(Протокол № 10 від 30.06.2025р.)

Рецензенти:

Андрій ЦИНА – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава;

Інна ХИЖНЯК – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії і практики початкової освіти Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет».

Методичні вказівки до виконання курсових робіт з навчальної дисципліни «Методика професійного навчання» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). Освітня програма «Професійна освіта. (Транспорт)» / Укладачі: В. В. Стешенко М. Г. Погорелов. Дніпро-Слов'янськ : ДДПУ. 2025. 36 с.

Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни «Методика професійного навчання» включають мету та основні завдання науково-методичного дослідження студентів у контексті даної навчальної дисципліни; тематику курсових робіт; короткі загальні та навчально-методичні рекомендовані матеріали із зазначенням літератури; порядок виконання, оформлення окремих розділів, захисту та шкалу оцінювання курсової роботи.

Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)».

Можуть бути використані педагогами професійної освіти та викладачами педагогічних університетів.

УДК 378.016:001.8:62(072)

© В. В. Стешенко, 2025,

© М. Г. Погорелов, 2025,

© ДДПУ 2025

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Мета та основні завдання курсової роботи	5
2. Тематика курсових робіт	5
3. Навчально-методичні матеріали за темами робіт	7
4. Порядок виконання курсової роботи	7
4.1. Загальні рекомендації до написання курсової роботи	7
4.2. Послідовність опрацювання літературних джерел	9
4.3. Послідовність написання вступу до курсової роботи	12
4.4. Послідовність опису педагогічного експерименту в курсовій роботі	15
5. Правила оформлення курсової роботи	16
6. Порядок захисту курсової роботи	17
7. Шкала оцінювання курсової роботи	18
Замість висновків	20
Список використаних джерел	21
Додатки	22
Додаток А. Індивідуальне завдання на курсову роботу (бланк)	22
Додаток Б. Тематика курсових робіт	23
Додаток В. Рекомендована література до виконання курсових робіт з дисципліни «Методика професійного навчання»	27
Додаток Г. Програма виконання дослідження за завданням курсової роботи	33
Додаток Д. Зразок титульної сторінки курсової роботи	34
Додаток Ж. Зразок бібліографічного опису використаних літературних джерел	35

ПЕРЕДМОВА

Методичні вказівки до виконання та тематика курсових робіт з навчальної дисципліни «Методика професійного навчання» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності «015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)» складено відповідно до Закону України «Про освіту» (2017), Закону України «Про вищу освіту» (2014), Державного стандарту професійної (професійно-технічної) освіти <https://ips.ligazakon.net/document/kp211077?an=53> (2021), Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року (2019), Положення «Про організацію освітнього процесу в ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»», Положення «Про розроблення навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»» [7], Програми навчальної дисципліни «Методика професійного навчання» (2025).

Відповідно до основних положень цих державних і нормативних документів студент має оволодіти професійною компетентністю, яка передбачає оволодіння здатністю до самостійного успішного вирішення поставлених на практиці проблем. Курсова робота є однією із складових професійної підготовки майбутніх фахівців, що забезпечує не тільки закріплення наукових знань, а й набуття ними практичного досвіду з самостійної творчої діяльності.

Курсова робота – один із видів індивідуальної роботи студентів навчально-дослідницького, творчого чи проектно-конструкторського характеру, який має на меті завершення вивчення циклу або однієї провідної дисципліни.

Виконання курсової роботи є завершальним етапом вивчення дисципліни або циклу дисциплін. В процесі виконання курсової роботи студенти мають набути такої *інтегральної компетентності*: розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічної науки та інших наук відповідно до спеціалізації і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Разом з цим здобувачі освіти мають набути таких *інтегральної, загальних і спеціальних компетентностей*:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічної науки та інших наук відповідно до спеціалізації і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 06. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 08. Здатність працювати в команді.

ЗК 9. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 11. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

Разом з набуттям загальних компетентностей здобувачі освіти мають оволодіти такими *спеціальними компетентностями*:

СК 01. Здатність застосовувати освітні теорії та методології у педагогічній діяльності.

СК 02. Здатність забезпечити формування у здобувачів освіти цінностей громадянськості і демократії.

СК 03. Здатність керувати навчальними/розвивальними проектами.

СК 04. Здатність спрямовувати здобувачів освіти на прогрес і досягнення.

СК 05. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення та інтегрувати їх в освітнє середовище.

СК 06. Здатність реалізовувати навчальні стратегії, засновані на конкретних критеріях для оцінювання навчальних досягнень.

СК 07. Здатність аналізувати ефективність проектних рішень, пов'язаних з підбором, експлуатацією, удосконаленням, модернізацією технологічного обладнання та устаткування галузі/сфери відповідно до спеціалізації.

СК 08. Здатність використовувати відповідне програмне забезпечення для вирішення професійних завдань у галузі професійної освіти та автомобільного транспорту.

СК 09. Здатність здійснювати професійну діяльність з дотриманням вимог законодавства, стандартів освіти та внутрішніх нормативних документів закладу освіти.

СК 10. Здатність упроваджувати ефективні методи організації праці відповідно до вимог екологічної безпеки, безпеки життєдіяльності та охорони і гігієни праці.

СК 11. Здатність використовувати у професійній діяльності основні положення, методи, принципи фундаментальних та прикладних наук.

СК 12. Здатність виконувати розрахунки технологічних процесів в галузі.

СК 13. Здатність управляти комплексними діями/проектами, відповідати за прийняття рішень у непередбачуваних умовах та професійний розвиток здобувачів освіти і підлеглих.

СК 14. Здатність збирати, аналізувати та інтерпретувати інформацію (дані) відповідно до спеціалізації.

СК 15. Здатність забезпечити якість освіти і управління діяльністю закладу освіти, відповідно до спеціалізації.

Практичними результатами навчання при виконанні курсової роботи є:

ПРН 02. *Володіти* інформацією чинних нормативно-правових документів, законодавства, галузевих стандартів професійної діяльності в установах, на виробництвах, організаціях галузі/сфери (відповідно до спеціалізації).

ПРН 08. Самостійно *планувати й організовувати* власну професійну діяльність і діяльність здобувачів освіти і підлеглих.

ПРН 09. *Відшуковувати, обробляти, аналізувати* та оцінювати інформацію, що стосується професійної діяльності, користуватися спеціалізованим програмним забезпеченням та сучасними засобами зберігання та обробки інформації.

ПРН 10. *Знати* основи психології, педагогіки, а також фундаментальних і прикладних наук (відповідно до спеціалізації) на рівні, необхідному для досягнення інших результатів навчання, передбачених стандартом та освітньою програмою.

ПРН 11. *Володіти* психолого-педагогічним інструментарієм організації освітнього процесу.

ПРН 12. *Уміти* проектувати і реалізувати навчальні/розвивальні проекти.

ПРН 13. *Застосовувати* у професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання навчальних дисциплін і обирати доцільні технології та методики в освітньому процесі.

ПРН 14. *Володіти* навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації до навчання, професійного самовизначення та саморозвитку здобувачів освіти.

ПРН 15. *Діагностувати, прогнозувати, забезпечувати* ефективність та корегування освітнього процесу для досягнення програмних результатів навчання і допомоги здобувачам освіти в реалізації індивідуальних освітніх траєкторій.

ПРН 20. Емпатійно *взаємодіяти*, відповідати за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики.

ПРН 21. *Застосовувати* міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.

ПРН 22. *Застосовувати* програмне забезпечення для e-learning і дистанційного навчання і здійснювати їх навчально-методичний супровід.

ПРН 24. *Володіти* основами управління персоналом і ресурсами, навичками планування, контролю, звітності на виробництвах, в установах, організаціях галузі/сфери.

ПРН 25. *Забезпечувати* рівні можливості і дотримуватися принципів гендерного паритету у професійній діяльності.

ПРН 28. *Уміти* пояснювати будову та функціонування об'єктів автомобільного транспорту, технологічні процеси з їх технічного обслуговування, діагностування та ремонту відповідно до законів природничих наук.

ПРН 31. *Знати* основні вимоги охорони праці, техніки безпеки, протипожежної безпеки та санітарно-гігієнічного режиму при здійсненні професійної діяльності.

ПРН 32. Самостійно *виконувати* трудові процеси на виробництві згідно спеціалізації.

Курсова робота з методики професійного навчання є окремим заліковим кредитом, що оцінюється (визначається рейтинг) як самостійний вид навчальної діяльності студента.

1. МЕТА ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Мета курсової роботи з дисципліни «Методика професійного навчання» полягає у забезпеченні формування у студентів основ методичної та науково-дослідної компетентності учнів закладів професійного (професійно-технічної) освіти.

Завданнями курсової роботи є:

– формування у здобувачів освіти мотивації до майбутньої педагогічної діяльності у якості педагога закладу професійної (професійно-технічної) освіти;

– набуття досвіду із застосування знань з методики професійного навчання при вирішенні освітніх завдань у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, зокрема з розробки власних методичних матеріалів;

– набуття досвіду з організації та проведення елементарних наукових досліджень при вирішенні освітніх завдань у закладах професійної (професійно-технічної) освіти;

– розвиток у студентів особистісних якостей, зокрема методичного мислення, здібностей узагальнювати та класифікувати отриману інформацію для розв'язання конкретних практичних завдань, креативності тощо.

2. ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

У відповідності з метою та завданнями теми курсових робіт повинні відповідати таким вимогам:

- відповідати практичній діяльності педагога закладу професійної (професійно-технічної) освіти та змісту навчальної програми;
- сприяти вирішенню питань удосконалення освітнього процесу з підготовки педагога професійної освіти;
- включати елементи теоретичних або експериментальних досліджень, які мають безпосереднє відношення до методики професійного навчання.

Курсові роботи можуть представляти собою:

- 1) самостійне дослідження, пов'язане з вирішення проблем удосконалення професійної освіти учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти;
- 2) дослідження можливостей використання нових технологій, методів і засобів навчання в процесі викладання окремих освітніх компонент, які формують спеціальні компетентності здобувачів освіти, або їх тем/розділів;
- 3) розробку та виготовлення оригінальних дидактичних засобів, конструкцій приладів, інструментів і пристроїв, направлених на підвищення ефективності освітнього процесу.

Роботи *першого* напряму передбачають наявність короткого опису актуальності проблеми, формулювання мети, завдань і робочої гіпотези дослідження, а також його предмета та об'єкта. Обов'язковим в них є експериментальне дослідження, яке має засвідчити правильність зроблених припущень. Висновки повинні містити коротку інтерпретацію одержаних результатів і визначати область їх практичного застосування в освітньому процесі.

Другий тематичний напрям передбачає наявність у роботі короткого психолого-педагогічного обґрунтування доцільності застосування передового педагогічного досвіду або нових методів і засобів навчання учнів основам професії порівняно з уже відомими в педагогічній науці, детальний опис пропозицій, що вносяться на прикладі вивчення конкретного навчального питання, а також експериментальних даних, які підтверджують переваги запропонованого в порівнянні з традиційним.

Третій напрям робіт слід супроводжувати пояснювальною запискою з обґрунтуванням необхідності та доцільності виконаних аналізом зразків, їх переваг у порівнянні з відомими аналогами, а для дидактичного матеріалу – опис експерименту, в процесі якого одержані докази ефективності його використання.

Специфіка робіт кожного тематичного напрямку передбачає самостійний аналіз не менше 15 літературних джерел з вибраної теми.

Тематика курсових робіт затверджується кафедрою на початку семестру, в якому вона виконується. Теми курсових робіт видаються з урахуванням інтересів і здібностей студентів як за номером залікової книжки, так і за власним бажанням студента.

Обрану тему курсової роботи студент узгоджує з керівником, одержує на неї індивідуальне завдання (додаток А) та реєструє її на кафедрі. Подальші зміни теми допускаються лише у виняткових випадках по мотивованій заяві студента з дозволу завідуючого кафедрі.

Теми за номером залікової книжки згруповані у п'ять напрямів і один резервний:

- 1) За принципами навчання учнів спеціальності (№0/5);
- 2) За методичними особливостями організації навчальної діяльності учнів зі спеціальності (№1/6);
- 3) За методикою організації освітнього процесу в ЗПТО (№2/7);
- 4) За напрямами розвитку в учнів ключових компетентностей на заняттях з професійного навчання (№3/8);
- 5) За методикою організації окремих етапів уроків з професійного навчання (№4/9).

Вибір теми здійснюється за номером залікової книжки наступним чином: за передостанньою цифрою номера залікової книжки визначається номер напряму курсової роботи, а за останньою – номер теми.

Зведена тематика курсових робіт представлена в додатку Б.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ЗА ТЕМАМИ РОБІТ

Для написання курсової роботи слід використовувати наступну джерельну базу:

– державні документи в галузі освіти та науки в Україні, офіційні, директивні документи (програми, накази, методичні листи Міністерства освіти і науки);

– навчальні посібники з педагогіки, теорії та методики професійного навчання, методики виховної та науково-дослідної роботи;

– статті з фахових наукових видань: наукових збірників (Проблеми трудової і професійної підготовки; Вісник ДДПУ: збірник наукових праць серія: Технологічна та професійна освіта; Гуманізація навчально-виховного процесу та ін.), періодичних видань (Професійна освіта: наук.-метод. журн.; Українська професійна освіта; Професійна освіта: методологія, теорія та технології) та ін.;

– методичні розробки для педагогів професійної освіти;

– монографічні дослідження науковців;

– навчальна та технічна документація;

– передовий педагогічний досвід тощо.

Рекомендована література до виконання курсових робіт з дисципліни «Методика професійного навчання» приведена в додатку В.

4. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

4.1. Загальні рекомендації до написання курсової роботи

На виконання курсової роботи з дисципліни «Методика професійного навчання» студенту відводиться один кредит ECTS (30 академічних годин). Конкретні терміни виконання курсової роботи визначаються графіком навчального процесу. Студент, який не захистив курсову роботу, до складання іспиту з методики професійного навчання **не допускається**. Підготовка курсової роботи здійснюється за графіком, встановленим кафедрою, узгодженим із студентом і затвердженим керівником.

Курсова робота потребує систематичної роботи, пов'язаної з читанням, виконанням підготовчих записів і їх осмислення. Для підготовки курсової роботи доцільно виділити спеціально один день на тиждень.

Щоб правильно та раціонально розподілити час та сили, слід чітко уявити етапи виконання роботи.

I-й етап. На основі роздумів необхідно скласти робочий план у самій загальній формі. Такий чорновий план допоможе при читанні літератури зосередити увагу на головному, організувати самоконтроль.

II-й етап. Вивчити літературу, проаналізувати її та дослідити обране питання на практиці.

Вивчення літератури є обов'язковою початковою стадією будь-якої наукової роботи, у тому числі й студентської. Добір літератури з теми та її вивчення допоможе познайомитись із сучасним станом питання та дозволить виконати роботу на сучасному науковому рівні. При доборі літератури корисно дотримуватись принципу „від загального до конкретного”, та познайомитись спочатку з коротким і загальним викладом питання. Для цього слід звернутись до відповідних статей педагогічної енциклопедії, педагогічного словника та педагогічних бюлетенів. При опрацюванні літератури особливу увагу необхідно звернути на історичний аспект питання, що вивчається, та ознайомитись з працями педагогів-класиків у хрестоматіях.

Для того, щоб обрати книгу чи статтю, студент повинен користуватись бібліографічними посібниками, а також бібліографічними посиланнями у науковій літературі.

Методика вивчення літератури передбачає:

- загальне ознайомлення зі змістом книги;
- збір додаткового матеріалу з питання;
- пошук та засвоєння наукових термінів, означень, понять;
- підбір доказів;
- опрацювання значимості авторських думок;
- вироблення власного ставлення до змісту книги чи статті.

У курсовій роботі повинні бути відображені досягнення педагогіки та психології, наукове обґрунтування обраних шляхів та методів викладу питання.

III-й етап – експериментальне дослідження. Проведення експериментального дослідження передбачає організацію та проведення педагогічного експерименту з теми курсової роботи, збір та накопичення фактів, обробку та аналіз зібраних матеріалів, формулювання висновків і практичних рекомендацій.

Експериментальне дослідження починається з вивчення стану питання на практиці, що здійснюється методом цілеспрямованих спостережень у ЗП(ПТ)О. Для цього необхідно скласти план спостережень, перелік питань, які необхідно розв'язати. Для вивчення стану питання можна використовувати різні методи: анкетування, бесіда, спостереження за роботою учнів і вчителів, аналіз педагогічної документації, педагогічний експеримент.

У результаті перевірки та аналізу накопичених фактів робляться висновки та складаються практичні рекомендації.

IV-й етап – викладення матеріалу та оформлення курсової роботи.

Викладення матеріалу в курсовій роботі підпорядковується визначеному у вступі предмету дослідження.

Мова і стиль текстової частини курсової роботи мають підпорядковуватися особливостям письмової наукової мови, характерною особливістю якої є формально-логічний спосіб викладення матеріалу. Текст курсової роботи повинен характеризуватися завершеністю і цілісністю, а також відповідати вимогам культури наукової мови: точності, ясності і стислості. Основне місце в тексті курсової роботи повинні займати форми недоконаного виду дієслова теперішнього часу (наприклад: „У цій роботі розглядаються ...”). Також для уникнення категоричності висловлювань (особливо при демонструванні власної позиції) рекомендується вживати наступні вислови: „вірогідно”, „можливо”, „на нашу думку” тощо. Обов'язковою умовою об'єктивності викладення матеріалу є вказівка на те, яким є джерело, ким висловлена думка, кому належить той чи інший вислів. У тексті курсової роботи ця умова може бути реалізована за допомогою використання спеціальних слів і словосполучень: „на нашу думку”, „згідно із”, „за результатами” тощо. Виклад тексту курсової роботи, як правило, ведеться від третьої особи, оскільки увага зосереджена на змісті та логічній послідовності тексту, а не особі автора.

Вимоги до оформлення курсової роботи представлено в розділі п'ять.

V-й етап – подання завершеної роботи на кафедру, її реєстрація та отримання рецензії наукового керівника.

VI етап – захист курсової роботи (описано в розділі шість).

Програму виконання дослідження за завданням курсової роботи представлено в додатку Г.

4.2. Послідовність опрацювання літературних джерел

Робота над літературними джерелами здійснюється також у кілька етапів. Їх дотримання дозволить творчо підійти до роботи та уникнути плагіату.

Етап перший. Вивчення змісту літературних джерел доцільно починати з попереднього ознайомлення: перегляду вступу, змісту, додатків, висновків, списку використаної літератури. У вступі автор здебільшого формулює завдання свого дослідження, прогнозує метод викладення матеріалу. Зміст знайомить із загальним планом книги.

Етап другий. Після попереднього ознайомлення слід приступити до первинного читання, основна мета якого – зрозуміти зміст книги чи статті в цілому. Наступним етапом є повторне читання, в результаті якого встановлюються основні положення, відбираються типові факти, відбивається оволодіння науковою термінологією, аналізуються схеми, таблиці та інше, а також дається оцінка.

У процесі роботи з книгою чи статтею необхідно робити виписки (нотатки). Нотатки слід виконувати на окремих аркушах (картках), залишаючи поля з одного боку. Якщо при роботі з книгою чи статтею виписка робиться дослівно, то цей зміст беруть у лапки та на полях вказують сторінку, щоб у подальшому мати можливість використати як цитату. Свої роздуми доцільно записувати на полях, щоб відокремити їх від думок автора книги чи статті.

Нотатки дозволяють зберегти фрагменти документів та наукової літератури, які згодом планується використати у тексті курсової. Нотатки виконують на окремих картках, намагаючись дотримуватися принципу “один сюжет – один аркуш”. Дослідникам дуже допомагає звичка зазначати у верхній частині картки джерело, з якого походить матеріал, а на полях – “ключове слово”, що допомагає пригадати, якій події, сюжетові чи особі присвячено даний фрагмент. Ще більше зусиль і часу варто затратити на зберігання бібліографічної інформації. До бібліографічної картки (зазвичай вона менша і виготовляється із цупкого паперу або картону) вносять відомості про автора, повну назву видання, типографську інформацію, а також локалізацію книги – бібліотеку чи приватну збірку в якій вона зберігається. Остання інформація виявиться дуже важливою, якщо виникне необхідність повторно звернутися до певних джерел, наприклад, щоб уточнити цитату.

Етап третій. Після збору матеріалу переходять до його аналізу, що передбачає сортування та критичну оцінку знайденої інформації. Важливо дотримуватися певної техніки такого дослідження, яка дозволяє досягти економії часу та зусиль. Передусім потрібно встановити наукову цінність кожної окремої позиції зібраної літератури (не лише «універсальну», а швидше цінність щодо конкретної теми та завдань роботи). Ця цінність визначає і порядок аналізу цієї літератури. Одночасно, слід мати на увазі що новіші праці, як правило, є повнішими і точнішими.

Звернення до праць інших авторів є абсолютно універсальною практикою. Таким чином можна продемонструвати, що ми поділяємо думку відомих та авторитетних дослідників. Можна використати працю відомого

автора як приклад – такий підхід є особливо продуктивним, коли порівнюємо дві і більше позиції. Звернення до думок, фактів, сюжетів, викладених у працях попередників, дозволяє помістити курсову роботу у контекст певної наукової дискусії, пов'язати її із ширшими темами і сюжетами. Нарешті, таким чином можна покритикувати тих авторів, з поглядами яких не погоджуємося.

Критичний аналіз тексту передбачає дві основні процедури:

- структурний аналіз та
- оцінювання аргументів.

У процесі структурного аналізу необхідно встановити:

– основні висновки (твердження), які пропонує автор (можуть бути висловлені прямо або непрямо, виступати у формі рекомендацій, визначень, фактичних тверджень і т. д.);

– основні докази, зроблені автором для доведення свого розуміння питання;

– оцінка аргументів автора, яка передбачає: оцінку фактичних тверджень, визначень, а також оціночних суджень; використаним підґрунтям тощо.

Етап четвертий. Використання доробків інших авторів шляхом цитування, перефразовування або узагальнення.

При використанні дослівних виписок, які пізніше в тексті можуть стати цитатами, потрібно бути особливо обережними. Переписувати потрібно дослівно, включно з помилками і знаками пунктуації. Але вдаватися до дослівного цитування потрібно тоді, коли мова джерела є своєрідною, живою, провокативною, або тоді, коли дослівна передача тексту є історично важливою. Цитування варто звести до мінімуму і вдаватися до нього лише тоді, коли воно справді необхідне. Цитуючи, ми повинні дотримуватися кількох формальних правил. Так, цитата повинна бути:

- дослівною;
- досить короткою;
- подаватися у лапках і супроводжуватися посиланням на джерело у списку використаної літератури;
- містити позначення пропущених не суттєвих фрагментів, три крапкою, що дозволить уникнути довгого цитування;
- граматично узгоджуватися із авторським текстом.

Перефразування, переказування, як правило, становить матеріал для більшої частини тексту курсової роботи. Це означає, що вже на етапі нотаток студент починає писати текст своєї праці. У цьому випадку він намагається передати думку автора якнайближче до оригіналу, але використовуючи власну лексику. Зайве нагадувати, вдаючись до цього способу, ми також повинні визнати авторство ідеї за допомогою примітки. Для того, щоб адекватно передати думки використаного тексту і уникнути плагіату необхідно:

- виділити в опрацьовуваному тексті основні ідеї;
- змінити структуру речень;
- використати синоніми або слова з подібним значенням, змінити форми слів.

Узагальнення дозволяє одним реченням передати зміст цілого розділу або цілої авторської праці. Перефразовуючи, узагальнюючи чи цитуючи праці інших авторів, ми передусім маємо на меті висловити власну позицію. Найголовніше, що при цьому слід пам'ятати – наша праця повинна бути передусім нашою працею, написаною нашими словами. Таким чином, використовуємо чужі тексти для того, щоб підтвердити власну думку, проілюструвати нашу позицію, протиставити її думці авторитетів чи продемонструвати слабкість аргументації опонентів. Слід постійно стежити за тим, щоб наша думка не змішувалась у тексті із цитованою. Дослівне запозичення чужого тексту, яке не супроводжується посиланням на джерело, називається плагіатом і суворо карається у науковому середовищі. Робота, автор якої допустився плагіату, не допускається до захисту незалежно від стадії її представлення науковому керівнику.

Етап п'ятий. Реконструкція, встановлення фактів. Щоб текст не був лише набором суб'єктивних думок, слід потурбуватися про достовірність фактів. Факти – каркас будь-якого дослідження і тому перевірка їхньої істинності (верифікація) невіддільна від роботи із довідковим апаратом. Перевірка достовірності інформації, яка зустрічається у джерелах, може вимагати різних розумових операцій. Часом найефективнішими кроками можуть бути звернення до довідкової літератури чи порівняльний аналіз відомостей, які містяться у різних документах. Важливо також вирішити, чи твердження походить із надійного джерела. Тому варто звернути увагу на репутацію джерела інформації, а також на компетентність її автора. Додатково слід звернути увагу на те, первинним чи вторинним є джерело, на яке посилається автор. Корисно також знати, які суб'єктивні мотиви могли впливати на висновки автора (релігійні та політичні переконання, особисті та історичні обставини).

Етап шостий. На цьому етапі створюється власне наукове знання. Якщо попередні етапи були присвячені переважно роботі з емпіричним (фактичним, дослідним) матеріалом, то цей передбачає ряд логічних операцій, спрямованих на його опис, аналіз, пошук зв'язків і залежностей між подіями і явищами. Дослідник має осмислити й співставити наявні в його розпорядженні факти, порівняти можливі трактування цих фактів, відстежити тенденції та закономірності. На цьому етапі найповніше реалізується право студента на власне розуміння феномену чи сюжету, які є темою курсової роботи. Таке пояснення передбачає застосування певної ідеї, теорії, так званих „позаджерельних” (тобто теоретичних) знань.

4.3. Послідовність написання вступу до курсової роботи

У вступі до наукового дослідження розкривається сутність і стан наукової проблеми (задачі) та її значущість, підстави і вихідні дані для розробки, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Загальну характеристику наукової роботи подають у такій послідовності.

1. Актуальність теми дослідження. Актуальність дослідження – це визначення необхідності та своєчасності вивчення й розв'язання поставленої проблеми для подальшого розвитку педагогічної теорії й практики, а також суперечностей, що виникають між соціальними потребами (попитом на наукові ідеї та рекомендації) і наявними засобами їх задоволення, які може надати наука та практика.

Обґрунтовуючи актуальність теоретичних досліджень беруть до уваги вплив запланованих результатів на існуючі теоретичні уявлення в даній галузі. Обґрунтовуючи актуальність прикладних досліджень – практичну потребу в опрацюванні теми, ступінь розв'язання даного питання в педагогічній практиці, прогнозований соціально-економічний ефект від впровадження одержаних результатів.

В актуальності дуже коротко вказується, хто з науковців і в яких аспектах розглядував проблему, що ними зроблено, що лишилося поза їх увагою, що підлягає розгляду. Цей виклад закінчується висновком про те, що, незважаючи на наявні праці, наукові знання в розглядуваній галузі недостатні, або застарілі, або зовсім відсутні. Це дає можливість з'ясувати суперечності між досягнутим рівнем педагогічного знання і проблемами розвитку теорії й практики.

2. Об'єкт дослідження. Об'єкт дослідження в педагогіці – це конкретний процес чи явище, яке існує незалежно від дослідника і на яке спрямована пізнавальна його діяльність. Об'єктом дослідження може бути процес професійного навчання учнів якоїсь групи, або курсу.

Основними об'єктами педагогічних досліджень в курсових роботах з методики професійного навчання є процес професійного навчання або виховання учнів, або процес навчання основам професійної майстерності. *Наприклад*, у курсовій роботі об'єктом дослідження може бути процес професійної підготовки здобувачів професійної освіти з обслуговування та ремонту автомобілів і двигунів.

3. Предмет дослідження. Предмет дослідження – це ті властивості та відношення в об'єкті, які підлягають глибокому спеціальному дослідженню. Тобто це те, що в об'єкті дослідження отримує спеціальну розробку чи дослідження. В одному й тому ж об'єкті дослідження можуть бути виділені різні предмети.

Об'єкт наукового пізнання виступає загальною сферою пошуку, а предмет – як конкретне, що вивчається. Один і той самий об'єкт може досліджуватися у різних аспектах. Тому визначення предмета слід розуміти як вирізнення певного аспекту дослідження, як припущення про найсуттєвіші для вивчення обраної проблеми характеристики об'єкта. Важливою вимогою є відповідність предмета об'єкту дослідження та назві теми курсової роботи. Дотримання цієї вимоги допомагає обґрунтовано сформулювати мету дослідження.

Предметом дослідження в педагогічних об'єктах може бути зміст, форми, засоби, методи, умови, особливості чи тенденції розвитку, поведінка учнів, особистісні якості, інтереси, мотиви тощо. *Наприклад*, предметом

дослідження у курсовій роботі, можуть бути педагогічні умови ефективного формування в учнів загально професійних компетентностей або вивчення навчальних тем з діагностики, технічного обслуговування та ремонту автотранспортних засобів тощо.

4. Мета дослідження. Мета дослідження – обґрунтоване уявлення про загальні кінцеві чи проміжні результати наукового пошуку, на досягнення якого спрямоване дослідження, або ідеальне уявлення про результат дослідницької діяльності.

Метою будь-якої наукової роботи є виявлення нових або уточнення відомих раніше, але недостатньо досліджених фактів, висновків, рекомендацій, закономірностей. Мета завжди відображає спрямованість наукового пошуку на одержання нових знань та їх експериментальну апробацію. Мета дослідження визначає і спрямовує діяльність дослідника, мобілізує волю та енергію на розв'язання проблеми і досягнення результату.

Мета дослідження також повинна узгоджуватися з об'єктом і предметом дослідження. У якості мети педагогічного дослідження може бути:

- виявлення методичних умов ефективного здійснення освітнього процесу;
- дослідження міжпредметних зв'язків;
- визначення причин низького інтересу учнів до навчання;
- апробація передового педагогічного досвіду;
- складання методики вивчення навчальних тем тощо.

Загальна мета конкретизується у завданнях дослідження, сукупність яких дає уявлення про те, що слід зробити для її досягнення.

При формулюванні мети дослідження не бажано вживати такі обороти, як: "обґрунтування та розробка наукових основ, принципів створення нових технологій..." або "розробка методів і засобів підвищення ефективності за рахунок вдосконалення..." та ін., без конкретизації наукових передумов, на яких базується досягнення поставленого завдання.

5. Завдання дослідження. Завдання дослідження – це конкретні кроки чи етапи досягнення мети. Завдання завжди містять відоме й невідоме, те, що вимагає конкретних дій для досягнення мети. Дослідження може бути малопродуктивним, якщо тема не розкрита в конкретних завданнях.

Щоб визначити завдання конкретного педагогічного дослідження, рекомендується відповісти на запитання: «Що необхідно зробити, щоб досягти мети дослідження?». Як правило, формують 3 – 4 завдання.

Єдиних вимог до визначення завдань не існує, але частіше всього завданнями дослідження є:

1. Вивчення стану розробки проблеми (об'єкта дослідження) за літературними джерелами та за результатами педагогічної практики.
2. Розробка методики дослідження педагогічного явища чи об'єкта (предмета) або опис передового педагогічного досвіду.
3. Визначення досліджуваних педагогічних умов і їх педагогічної ефективності (педагогічний експеримент).

Завдання дослідження формулюються у формі переліку дій: «вивчити...», «проаналізувати...», «встановити...», «вияснити...», «обґрунтувати...», «дослідити» та ін. Формулювати завдання слід якомога ретельніше, оскільки опис їх вирішення становитиме зміст розділів і підрозділів дослідницької роботи. Це важливо ще й тому, що назви таких розділів мають відповідати конкретним завданням і результатам дослідження [9, с. 49].

6. Гіпотеза дослідження. Гіпотеза дослідження – це недоведена теза, яка передбачає можливість досягнення поставленої мети та включає передбачувані зв'язки між фактами, що вивчаються. Гіпотези бувають індуктивні й дедуктивні, наукові й робочі. Гіпотеза формулюється звичайно у вигляді: «якщо має місце А, то матиме місце Б при виконанні умови С» [2, с. 16].

Гіпотеза дослідження розглядається як система наукових припущень, за допомогою яких на підставі ряду фактів робиться висновок про існування об'єкта, зв'язок або причини явища, і цей висновок не є абсолютно достовірним. Потреба в гіпотезі виникає в науці тоді, коли незрозумілий зв'язок між явищами, причина їх, хоча відомо багато обставин, що передують або супроводжують його; коли за деякими характеристиками сучасного треба встановити картину минулого; на підставі минулого і сучасного треба зробити висновок про майбутній розвиток явища. Гіпотеза має ймовірний характер і потребує перевірки, доведення. Після такої перевірки гіпотеза або стає науковим фактом, або видозмінюється.

Вимогами до гіпотези є [2, с. 52]: новизна досліджуваних відношень, виявлення залежностей, що існують між певними факторами, адекватність проблемі дослідження, врахування раніше відкритих закономірностей, визначення умов для усунення недоліків, розумне та виважене передбачення, можливість емпіричної перевірки, чіткість та простота формулювання тощо.

7. Методи дослідження. Методи дослідження – це способи пізнання явищ дійсності, їх взаємозв'язків і розвитку. У вступі подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої мети. Перераховують їх відповідно до змісту роботи з зазначенням, що саме досліджувалося (чи буде досліджуватися) тим чи іншим методом.

8. Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна – це коротка анотація нових наукових положень (рішень), запропонованих дослідником особисто. В науковій новизні показують відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описують ступінь новизни (вперше одержано, удосконалено та дістало подальший розвиток). Наукову новизну мають як теоретичні положення, так і практичні рекомендації, які раніше не були відомими у педагогічній науці та практиці. Теоретичною новизною в курсових роботах частіше бувають нові закономірності здійснення освітнього процесу.

9. Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення – це інформація про можливість використання отриманих у дослідженні наукових результатів та про їх практичне застосування. Практичним

значенням може бути обґрунтована нова методична система, правило, пропозиція, рекомендація, педагогічний засіб, вимога тощо.

4.4. Послідовність опису педагогічного експерименту в курсовій роботі

Послідовність опису в курсовій роботі проведеного педагогічного експерименту передбачає відображення:

- 1) мети, завдань та обґрунтованого виду педагогічного експерименту;
- 2) місця і часу проведення експерименту;
- 3) характеристики учасників – експериментальної вибірки (кількість, способи відбору груп);
- 4) характеристики того, хто проводив;
- 5) експериментального фактору (незалежної перемінної) – методики, яка підлягає перевірці на доцільність застосування;
- 6) заходів зі зменшення впливу додаткових перемінних;
- 7) залежної перемінної – критеріїв оцінки експериментального фактору (експериментальної методики);
- 8) характеристики методів отримання емпіричних результатів (тестів, контрольних робіт тощо);
- 9) результатів визначення початкового рівня залежної перемінної (стану питання на практиці);
- 10) особливостей проведення навчальної (виховної) роботи за експериментальною методикою;
- 11) особливостей проведення тестів, контрольних робіт, спостережень тощо після використання експериментальної методики навчання/виховання;
- 12) результатів контрольних робіт і спостережень в протоколах і таблицях;
- 13) обрахунки достовірності отриманих емпіричних (числових) результатів за допомогою методів математичної статистики;
- 14) інтерпретацію отриманих результатів в графіках і діаграмах;
- 15) кількісного та якісного аналізу отриманих емпіричних результатів;
- 16) висновків з проведеної експериментальної роботи.

Опис має бути викладено коротко та зрозуміло з тим, щоб за бажанням інший фахівець міг його повторити та перевірити отримані результати.

5. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Структурно курсова робота має містити: титульну сторінку, зміст, вступ, основну частину, загальні висновки, список використаних джерел, додатки.

Титульну сторінку роботи оформлюється за формою додатка Д.

Вступ роботи має містити обґрунтування актуальності теми, викладення ступеня розробки теми в літературі, окреслення практичної необхідності, обґрунтування та визначення мети й завдань роботи, визначення об'єкта та предмета дослідження.

Обсяг вступу – до 2 с. комп'ютерного тексту.

Основна частина курсової роботи має бути присвячена розв'язанню поставлених у вступі завдань і відповідно містити:

– аналіз стану проблеми і передового педагогічного досвіду та науково-обґрунтовану розробку методики навчання (відповідно до тематики у розділі 2) або проведення позаурочних заходів з учнями (теми погоджуються в кожному конкретному випадку з керівником курсової роботи);

– опис організації та проведення експериментальної перевірки ефективності досліджуваної методики та аналіз отриманих результатів.

Обсяг основної частини курсової роботи має становити 25–30 с. друкованого тексту.

У *висновках* подаються загальні підсумки та приводяться пропозиції щодо практичного використання отриманих результатів. У загальних висновках слід вказати про досягнення поставленої мети та розкрити сутність виконаних завдань.

Обсяг висновків – 1–2 с.

Список використаних джерел оформлюється згідно з правилами опису використаних літературних джерел відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (зразок див. у Додатку Ж).

У *додатках* (за їх необхідності) поміщається робочий чи допоміжний матеріал: плани-конспекти, тести, анкети, рисунки, фотографії, таблиці, плани, схеми, інструкції чи витяги з них, описи алгоритмів чи комп'ютерних програм тощо.

Кожен додаток виконується на окремому аркуші. Нумеруються додатки літерами алфавіту, наприклад: Додаток А.

У тексті курсової роботи будь-яке виділення окремих слів чи важливих моментів не допускається. Єдине виключення – текст вступу, у якому назви основних його елементів виділяються підкресленням або жирним шрифтом.

6. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Умовою допуску студента до захисту курсової роботи є позитивна рецензія наукового керівника.

У рецензії науковий керівник оцінює зміст і оформлення поданої до захисту студентом роботи за такими критеріями:

– новизна та оригінальність теми (до 10 балів);

- повнота обґрунтування актуальності теми (до 5 балів);
- якість опрацювання науково-методичної літератури, глибина вивчення проблеми, що розглядається (до 10 балів);
- логіка викладення матеріалу, оригінальність і точність зроблених висновків (до 10 балів);
- якість/коректність організації та проведення експерименту (до 15 балів);
- практична цінність і новизна одержаних результатів (до 15 балів);
- повнота/змістовність складених висновків (до 10 балів);
- грамотність і акуратність оформлення роботи, відповідність оформлення встановленим вимогам (у тому числі посилань на джерела та їх представлення в списку використаних джерел) (до 5 балів);
- оцінка виконаної роботи й рекомендація її до захисту (за зміст і оформлення курсової роботи студент має набрати не менше як 60 балів).

Захист курсової роботи здійснюється публічно перед комісією у складі 2–3 викладачів, один з яких має бути науковим керівником. Дата захисту передбачається графіком семестрового контролю на факультеті.

Процедура захисту курсової роботи передбачає доповідь студента за темою роботи з комп'ютерною презентацією та відповіді на запитання членів комісії.

Доповідь має бути розрахована на 4–5 хв. і здійснюється за таким планом:

- назва теми, обґрунтування її актуальності, новизна;
- поставлені завдання та отримані результати при вирішенні кожного;
- висновки та рекомендації використання отриманих у курсовій роботі результатів;
- відповіді на поставлені запитання.

Студент не допускається до захисту курсової роботи у таких випадках:

- порушення термінів подачі роботи на кафедру;
- порушення професійної етики під час захисту.

В обох випадках вважається, що студент має академічну заборгованість з курсової роботи і не допускається до складання екзамену. Йому виставляється негативна оцінка й пропонується ліквідувати академічну заборгованість у встановлений термін.

Після закінчення захисту комісія ухвалює рішення щодо оцінки курсової роботи. Оцінка оголошується і виставляється в день захисту у відомість і залікову книжку студента.

Захищені курсові роботи у триденний термін передаються науковим керівником на кафедру, реєструються у журналі та передаються до архіву кафедри, де зберігаються протягом двох років. Після закінчення терміну зберігання списуються та знищуються в установленому порядку.

7. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Оцінка курсової роботи студента включає:

- оцінку змісту та оформлення роботи науковим керівником і
- оцінку захисту роботи комісією.

Виконання курсових робіт оцінюється таким чином:

«відмінно» – 74–80 балів;

«добре» – 67–73 балів;

«задовільно» – 60–66 бали.

Якщо студент набирає менше 60 балів – робота не зараховується.

Оцінка захисту курсової роботи здійснюється за такими критеріями:

– логіка викладення здобутих результатів, структура доповіді, повність і стислість інформації;

– доказовість висунутих положень;

– якість усної та комп'ютерної презентації отриманих результатів;

– чіткість, ясність і повнота відповідей на запитання.

Розподіл балів за зміст і оформлення роботи приведено в табл. 1.

Таблиця 1

Розподіл балів за зміст і оформлення курсової роботи

№ п/п	Критерії оцінки	Кіл-ть балів
1	Новизна та оригінальність теми	7–10
2	Повнота обґрунтування актуальності теми	4–5
3	Якість опрацювання науково-методичної літератури, глибина вивчення проблеми	7–10
4	Логіка викладення матеріалу, оригінальність і точність зроблених висновків	7–10
5	Якість/коректність організації та проведення експерименту	12–15
6	Практична цінність і новизна одержаних результатів	12–15
7	Повнота/змістовність складених висновків	7–10
8	Грамотність і акуратність оформлення роботи, відповідність оформлення встановленим вимогам	4–5
	Всього	60–80

Розподіл балів за захист курсової роботи приведено в табл. 2.

Таблиця 2

Розподіл балів за захист курсової роботи

№ п/п	Критерії оцінки	Кіл-ть балів
1	Логіка викладення здобутих результатів, структура доповіді, повність і стислість інформації	5–10
2	Доказовість висунутих положень	5–10
3	Якість презентації отриманих результатів	5–10
4	Чіткість, ясність і повнота відповідей на запитання	5–10
	Всього	20–40

Додатковим критерієм для отримання студентом найвищої оцінки за курсову роботу може бути наявність публікацій за темою дослідження.

ЗАМІСТЬ ВИСНОВКІВ

На закінчення приведемо загальні рекомендації щодо роботи над курсовою роботою.

1. Оформлення та зміст курсової роботи повинні відповідати цим методичним рекомендаціям.

2. Зміст роботи повинен відповідати темі.

3. Виклад тексту роботи має відповідати плану і не повинен зводитися до набору непов'язаних між собою окремих положень чи фактів.

4. При викладенні змісту слід дотримуватися таких правил:

– речення мають бути не довгими та простими;

– не слід часто використовувати вживані й мало інформаційні штампи;

– думки намагатися викладати просто і образно;

– абзаци не повинні складатися з одного речення.

5. Робота має бути оформлена відповідно до вимог [1], а дані таблиць і графіків слід опрацьовувати за допомогою пакету програм Microsoft Office.

6. Кожне запропоноване положення необхідно теоретично обґрунтовувати та підтверджувати підібраним і систематизованим фактичним й статистичним матеріалом.

7. Усі використовувані в тексті таблиці, схеми, графіки, діаграми мають бути проаналізовані з відповідними коментарями (тобто супроводжуватися не тільки кількісними показниками, а мати якісний аналіз).

Бажаємо успіху!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вимоги до оформлення дисертації / Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України 12.01.2017 № 40.
2. Гельжинська Т. Я. Теорія та методика професійного навчання: навч. посіб. Львів: Новий світ 2000, 2025. 220 с.
3. Гельжинська Т. Я. Теорія та методика професійного навчання: *практикум*. Львів: Новий світ 2000, 2025. 174 с.
4. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: *методологічні поради молодим науковцям*. Київ, 1995. 45 с.
5. Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту». URL: <http://surl.li/qaht>
6. Ілійчук Л. В. Методичні рекомендації до виконання, оформлення і захисту курсових робіт з навчальної дисципліни “Педагогіка”. Івано-Франківськ: НАІР, 2013. 52 с.
7. Курсова робота. Методика написання, правила оформлення та порядок захисту: *методичні рекомендації* для студентів напряму підготовки «Технологічна освіта»/ автори-укладачі: С. В. Лісова, Н. В. Поліщук. Рівне: РДГУ, 2014. 62 с.
8. Курсова робота: підготовка, написання, оформлення та захист: *методичні рекомендації* для студентів ЗВО спеціальності «Професійна освіта» / Укл. Саф'ян К. Ю. Київ: НУБіП України, 2019. 40с.
9. Методичні основи професійного навчання кваліфікованих робітників. методичний посібник / [В. А. Кручек, О. Б. Кошук, С. Г. Кравець, Н. В. Колісник, Л. А. Майборода, Т. В. Пятничук, І. І. Голуб, Н. Ю. самойленко, Г. В. Однорог]. Житомир: «Полісся», 2020. 274 с.
10. Методика професійного навчання: *методичний посібник* / І. Є. Сілаєва, С. С. Шевчук, С. О. Заславська. Донецьк: ІПО ІПП УМО, 2013. 292 с.
11. Методика професійного навчання. URL: <https://studfile.net/preview/5394147/>
12. Методика професійної освіти : *навч. посібник* для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 015 «Професійна освіта» галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» / Д. О. Чернишев, К. І. Почка, Г. Л. Корчова, Ю. С. Красильник, М. В. Руденко. Київ : Компринт, 2024. 224 с. URL: <https://repository.knuba.edu.ua/handle/123456789/11996>
13. Методичні рекомендації до написання курсових робіт із психології / Уклад.: В. В. Горбунова, К. П. Гавриловська, І. С. Загурська, Л. О. Котлова, Н. М. Шикирава. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 54 с.
14. Стешенко В. В. Практичні роботи з основ науково-педагогічних досліджень: *навчальний посібник* для студентів спеціальності «014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології)». Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2017. 68 с.
15. Тверезовська Н. Т., Сидоренко В. К. Методологія педагогічного дослідження: *навч. посіб.* Київ: Центр учбової літератури, 2014. 440 с.

**ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ
з методики професійного навчання**

0/5. За принципами навчання учнів зі спеціальності.

0. Реалізація принципу науковості при вивченні ремонту колісних транспортних засобів.

1. Реалізація принципу інтегрованості при вивченні ремонту колісних транспортних засобів.

2. Реалізація принципу політехнічності при вивченні ремонту колісних транспортних засобів.

3. Реалізація принципу наочності при вивченні ремонту колісних транспортних засобів.

4. Реалізація принципу природовідповідності при вивченні ремонту колісних транспортних засобів.

5. Реалізація принципу культури відповідності при вивченні ремонту колісних транспортних засобів.

6. Реалізація принципу творчості при вивченні ремонту колісних транспортних засобів.

7. Реалізація принципу диференціації при вивченні ремонту колісних транспортних засобів.

8. Реалізація принципу системності при вивченні ремонту колісних транспортних засобів.

9. Реалізація принципу ергономічності при вивченні ремонту колісних транспортних засобів.

1/6. За методичними особливостями організації навчальної діяльності учнів зі спеціальності.

0. Методичні умови управління навчально-пізнавальною діяльністю учнів П(ПТ)З (освітній компонент на вибір).

1. Методичні мотивації та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності учнів зі спеціальності (освітній компонент на вибір).

2. Методичні умови контролю та самоконтролю учнів у навчанні (освітній компонент на вибір).

3. Методичні умови практичної (виробничої) підготовки учнів зі спеціальності.

4. Методичні особливості організації проєктної діяльності учнів на уроках зі спеціальності (освітній компонент на вибір).

5. Методичні умови організації навчальних занять зі спеціальності (форма на вибір).

6. Методичні умови контролю та оцінки предметних компетентностей (освітній компонент на вибір) на уроках зі спеціальності.

7. Методичні умови організації практичної підготовки учнів зі спеціальності.

8. Методичні особливості формування методичної компетентності педагога професійної освіти.

9. Методичні особливості використання засобів навчання на уроках зі спеціальності (освітній компонент на вибір).

2/7. За методикою організації освітнього процесу в ЗПТО.

0. Формування професійної спрямованості особистості учнів закладів професійно-технічної освіти.

1. Технічна творчість учнів ЗПТО як засіб вдосконалення професійної підготовки.

2. Педагогічні умови вивчення і впливу на особистість учня ЗПТО.

3. Особливості виховної роботи з учнями «групи ризику» у ЗПТО.

4. Активізація пізнавальної діяльності учнів в процесі професійного навчання.

5. Сучасні педагогічні технології в навчанні учнів зі спеціальності (освітній компонент на вибір).

6. Інноваційні підходи в професійному навчанні майбутніх робітників (наприклад, з теми «Діагностика автотранспортних засобів» у професійній освіті).

7. Формування професійної компетентності в умовах дуального навчання на виробничій базі.

8. Використання цифрових інструментів в професійному навчанні (освітній компонент на вибір).

9. Формування навичок технічного обслуговування автомобілів за допомогою відеоуроків і симуляцій

3/8. За напрямками розвитку в учнів П(ПТ)З ключових компетентностей на заняттях з професійного навчання.

0. Розвиток в учнів комунікативної компетентності на заняттях зі спеціальності.

1. Розвиток в учнів інформаційно-цифрової компетентності на заняттях зі спеціальності.

2. Розвиток в учнів технологічної компетентності на заняттях зі спеціальності.

3. Розвиток в учнів природничо-наукової компетентності на заняттях зі спеціальності.

4. Розвиток в учнів природничо-наукової компетентності на заняттях зі спеціальності.

5. Розвиток в учнів соціальної та громадянської компетентності на заняттях зі спеціальності.

6. Розвиток в учнів культуровідповідної компетентності на заняттях зі спеціальності.

7. Розвиток в учнів екологічної компетентності на заняттях зі спеціальності.

8. Розвиток в учнів здоров'язберігаючої компетентності на заняттях зі спеціальності.

9. Розвиток в учнів економічної компетентності на заняттях зі спеціальності.

4/9. За методикою організації окремих етапів уроків з професійного навчання.

0. Методика організації мотиваційно-організаційного етапу уроків.
1. Методика організації виконавчо-діяльнісного етапу уроків.
2. Методика організації етапу повторення та закріплення навчального матеріалу.
3. Методика оцінки навчальних досягнень учнів.
4. Застосування інтерактивних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців.
5. Індивідуальний підхід до учнів на уроках професійного навчання.
6. Методика формування в учнів наукових понять.
7. Методика організації лабораторно-практичних занять (освітній компонент на вибір).
8. Використання доповненої реальності у професійному навчанні транспортним спеціальностям.
9. Реалізація міждисциплінарних зв'язків у підготовці фахівців з автомобільного транспорту.

Резерв. За методикою застосування освітніх технологій на заняттях з професійного навчання.

0. Методика застосування проблемного навчання на заняттях зі спеціальності (освітній компонент на вибір).
1. Методика застосування ігрових технологій на заняттях зі спеціальності (освітній компонент на вибір).
2. Методика застосування технології особистісно-орієнтованого навчання на заняттях зі спеціальності (освітній компонент на вибір).
3. Методика застосування технології розвивального навчання на заняттях зі спеціальності (освітній компонент на вибір).
4. Методика застосування технології колективного способу навчання на заняттях зі спеціальності (освітній компонент на вибір).
5. Методика застосування технології розвитку критичного мислення.
6. Методика застосування технології інформаційно-цифрового навчання на заняттях зі спеціальності (освітній компонент на вибір).
7. Методика застосування технології інтерактивного навчання на заняттях зі спеціальності (освітній компонент на вибір).
8. Методика застосування технології проектного навчання на заняттях зі спеціальності (освітній компонент на вибір).
9. Методика застосування дослідницької технології навчання на заняттях зі спеціальності (освітній компонент на вибір).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
до виконання курсових робіт з дисципліни
«Методика професійного навчання»

1. Базиль, Л. (2022а, Березень-Червень). Наукова платформа модернізації професійної (професійно-технічної) і фахової передвищої освіти. Педагогічна газета України, 2-3(288-289), 8.
2. Банк інноваційних технологій / Автор-упорядник: Л. В. Галіцина. Київ: Шк. світ, 2012. 104 с.
3. Брюханова Н. О. (2010). Основи педагогічного проектування в інженерно-педагогічній освіті: *монографія*. Харків: НТМТ, 2010. 438 с.
4. Варій М. Й. Основи психології і педагогіки: *навч. посіб.* для вищ. навч. закл. Київ: ЦУЛ, 2007. 375 с.
5. Вишневський О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: *навч. посіб.* Київ: Знання, 2008. 568 с.
6. Волкова Н. Педагогіка: *посіб. для студ. вищих навч закл.* Київ: Видавничий центр «Академія», 2006. 576 с.
7. Гельжинська Т. Я. Теорія та методика професійного навчання: *навч. посіб.* Львів: Новий світ 2000, 2025. 220 с.
8. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: *методологічні поради* молодим науковцям. Київ, 1995. 45 с.
9. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. 3-тє видання, виправлене. Київ: Академвидав, 2015. 304 с.
10. Дольнікова Л., Мукан Н. Професійна педагогіка: *навч. посібник* / За ред. Наталії Мукан. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. 324 с.
11. Зайченко І. В. Педагогіка : *навчальний посібник* для студентів вищих педагогічних навчальних закладів, 2-ге вид. Київ: «Освіта України», «КНТ», 2014. 528 с.
12. Зайченко І. В. Теорія і методика професійного навчання : *навч. посіб.* 2-е вид., доповн. і переробл. Київ: Вид-во Ліра-К, 2022. 580 с.
13. Закон України «Про освіту». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2017, №38-39, ст.380 (<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>).
14. Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту». URL: <http://surl.li/qaht>
15. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. Харків: Видавнича група «Основа», 2011. 176 с.
16. Кацєро А. А. Воспитательная работа: *учебное пособие* для студентов-практикантов специальностей педагогического профиля / А. А. Кацєро. Донецк: ДонНУ, 2009. 94 с.
17. Козій М. К. Психолого-педагогічні умови удосконалення педагогічної практики студентів : *метод. посіб.* Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2001. 141 с.

18. Коваленко О. Е. Методика професійного навчання: *підручник* для вищих навч. закл. Х.: Вид-во НУА, 2005. 360 с. (не перевидавалася)

19. Коваленко О. Е., Брюханова Н. О., Гирич З. І., Кулешова В. В., Прохорова О. О. Дидактичні основи професійної освіти: *навч. посібн.* для студ. ВНЗ інж.-пед. спеціальностей. Харків: ВПП «Контраст», 2008. 144 с.

20. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.06.2019 р. № 419-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80>

21. Кроуфорд А., Саул В., Метьюз С., Макінстер Д. Технології розвитку критичного мислення учнів: *науково-метод. посіб.* / наук. ред. О.І. Пометун. Київ, 2006. 220 с.

22. Кулішов В. С. (2023). Інструктивно-методична діяльність старшого майстра закладу професійної (професійно-технічної) освіти: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2023. 87 с. URL: <https://surli.cc/byzuvj>

23. Кутіщенко В. П. Вікова та педагогічна психологія : курс лекцій : *навч. посіб.* для вищ. навч. закл. Київ: ЦУЛ, 2010. 125 с.

24. Лозова В. І., Троцько Г. В. Теоретичні основи виховання і навчання: *навч. посібник.* Харків: ОВС, 2002.

25. Мадзігон В. М. Продуктивна педагогіка. Політехнічні основи поєднання навчання з продуктивною працею: *монографія.* Київ: Вересень, 2004. 324 с.

26. Мадзігон В. М., Волощук І. С. Технології дослідження освітніх проблем: *посібник.* Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2018. 370 с.

27. Методика професійного навчання: *методичний посібник* / І. Є. Сілаєва, С. С. Шевчук, С. О. Заславська. Донецьк: ІПО ІПП УМО, 2013. 292 с.

28. Методика професійної освіти: *навчальний посібник* / Д. О. Чернишев, К. І. Почка, Г. Л. Корчова, Ю. С. Красильник, М. В. Руденко. Київ: ЦП «Компринт», 2024. 224 с.

29. Методичні основи професійного навчання кваліфікованих робітників. *методичний посібник* / В. А. Кручек, О. Б. Кошук, С. Г. Кравець, Н. В. Колісник, Л. А. Майборода, Т. В. Пятничук, І. І. Голуб, Н. Ю. Самойленко, Г. В. Однорог. Житомир: «Полісся», 2020. 274 с

30. Моделювання педагогічного середовища. Харків: Видавнича група «Основа», 2012. 127 с.

31. Моргун В. Ф., Тітов І. Г. (2009). Основи психологічної діагностики: *навч. посібник.* Київ: Видавничий Дім "Слово", 2009. 464 с.

32. На допомогу майстру виробничого навчання. URL : <http://surli.li/qyagu>

33. На допомогу майстру виробничого навчання: *методичний посібник.* URL: <http://surli.li/ecusv>

34. Наволокова Н. П., Андреева В. М. (2010). Практична педагогіка. 99 схем і таблиць. Харків: Вид. група «Основа», 2010. 117с.

35. Ничкало Н.Г. Розвиток професійної освіти в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів: *монографія*. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. 125 с.

36. Освітні технології: *навч. метод. посіб.* / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко та ін. Київ: А.С.К., 2001. 256 с.

37. Педагогічна книга майстра виробничого навчання: *навч.-метод. посібник* / За ред. Н. Г. Ничкало. Київ: Вища школа, 1992. 334 с.

38. Педагогічна практика: *навч.-метод. посіб.*: у 2 ч. / За ред. Л. В. Пшеничної, А. А. Сбруєвої, О. В. Перетятко. Суми: СДПУ, 2014. 162 с.

39. Педагогічне проєктування в сучасній освіті: дидактичний і виховний аспект : *кол. моногр.* / за заг. ред. Пушкарьової Т.О. Київ : ТОВ НВП «Росток А. В.Т.», 2021. 124 с.

URL: https://reicst.com.ua/asp/issue/view/monograph_teachers_2021

40. Педагогічна майстерність: *підручник* / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. В. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна. Київ: Вища шк., 2004. 422 с.

41. Посібник майстра виробничого навчання. 220 с. URL: <https://vseosvita.ua/library/posibnyk-maistra-vyrobnychoho-navchannia-611575.html>

42. Професійно-технічна освіта. Освітні стандарти, навчальні плани та програми. URL: <http://surl.li/wdaf>

43. Порівняльна професійна педагогіка : *наук. журнал* / голов. ред. Н. М. Бідюк. Київ; Хмельницький : ХНУ, 2025. Вип. 25.

44. Професійна педагогіка: *навч. посібник* / Любов Дольнікова, Наталія Муқан; за ред. Наталії Муқан. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. 324 с.

45. Радкевич В. О. (2018). Модернізація професійної освіти в умовах сталого розвитку суспільства. *Актуальні проблеми технологічної і професійної освіти* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. 22–23 трав. 2018 р. / Ін-т модернізації змісту освіти МОН України, Ін-т проф.-тех. освіти НАПН України, Глухів. нац. пед. ун-т ім. Олександра Довженка, Afyon kocatepe university, Акад. ім. Яна Другоша в Ченстохові, Вища школа в Резекні, Республікан. ін-т проф. освіти, Мозирський держ. пед. ун-т ім. І. П. Шамякіна. Глухів : Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2018. С. 12–15.

46. Радкевич В. (2021). Теоретичні та методичні засади розвитку професійної освіти і навчання: результати, проблеми, перспективи. *Наук. вісн. Ін-ту проф.-тех. освіти НАПН України. Професійна педагогіка* : зб. наук. пр. / Ін-т проф.-тех. освіти Нац. акад. пед. наук України ; [редкол.: В. О. Радкевич (голова) та ін.]. Київ : Міленіум, 2016. Вип 11. С. 5–22. URL: <https://jrnl.ivet.edu.ua/index.php/1/issue/view/4> (дата звернення 21.06.2021).

47. Семиченко В., Заслуженюк В. (2001). Проблема педагогічного оцінювання. *Рідна школа*. 2001. № 37. С. 3–9.

48. Сидоренко В. К., Дмитренко П. В. (2000). Основи наукових досліджень: *навч. посібник*. Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2000. 200 с.
49. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: *підручник*. Київ: Міленіум, 2006. 344 с
50. Скребець В. О. Основи психодіагностики: *навч. посібник*. Київ: Видавничий дім «Слово», 2007.
51. Соснова М. А., Глянєнко К. А. Методика професійного навчання: *навч. посіб.* Кропивницький: ПП «ПОЛУМ», 2021. 213 с.
52. Стешенко В. В. Теоретические основы реализации межпредметных связей в учебном процессе: *монографія*. Славянск: СГПИ, 1995. 119 с.
53. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: у 5 т. Київ: Рад. шк., 1986. Т.2. 348 с.
54. Тверезовська Н. Т., Сидоренко В. К. Методологія педагогічного дослідження: *навч. посіб.* Київ: Центр учбової літератури, 2014. 440 с.
55. Теорія та методика професійного навчання: *конспект лекцій з навчальної дисципліни професійного навчання / уклад. О. В. Задкова*. Кропивницький: ЛА НАУ, 2023. 88 с. URL: <http://dspace.sfa.org.ua:80/handle/123456789/1951>
56. Терешук Г. В. Загальні дидактичні основи індивідуального підходу до учня. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 1997. № 4. С. 28–33.
57. Терлецька Л. Г. Основи психодіагностики: *навч. посіб.* Київ: Главник, 2006. 143 с.
58. Тхоржевський Д. О. Методика трудового та професійного навчання. Ч. I. Теорія трудової діяльності. Київ: РННЦ «ДІНІТ», 2000. 248 с.
59. Тхоржевський Д. О. Методика трудового та професійного навчання. Ч. II. Теорія трудової діяльності. Київ: РННЦ «ДІНІТ», 2000. 248 с.
60. Усе про мотивацію / Укл. А.Г. Дербеньова. Харків: Видавництво «Ранок», 2012. 207 с.
61. Ушинский К. Д. Избранные педагогические сочинения. Москва: АПН РСФСР, 1961. Т.2. 648 с.
62. Фурман А. В. Проблемні ситуації в навчанні: *книга для вчителя*. Київ: Радянська школа, 1991. 191 с.
63. Чепіль М. М. Педагогічні технології: *навч. посіб. для вищ. навч. закл.* Київ: Академвидав, 2012. 222 с.
64. Шевчук С. С., Кулішов В. С. (2021). Дидактика професійної освіти: практико зорієнтований аспект: *навчально-методичний посібник*. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2021. 212 с.
65. Шулдик Г. О., Шулдик В. І. (2020). Педагогічна практика: *навч. посіб. для студ. пед. вузів*. Київ: Наук. світ, 2000. 143 с.

ПРОГРАМА

виконання дослідження за завданням курсової роботи

Назва етапу	Термін	Завдання	Результат
1. Вибір (постановка) проблеми.		1.1. Ознайомлення з літературними джерелами; 1.2. Ознайомлення з державними документами; 1.3. Вивчення педагогічної документації; 1.4. Аналіз педагогічного досвіду.	1.1. Визначення проблеми дослідження.
2. Вибір та обґрунтування теми, постановка мети та задач		2.1. Визначення структурних компонентів вступу; 2.2. Визначення основних напрямів дослідження.	2.1. Вступ до роботи; 2.2. Початковий план.
3. Вивчення стану проблеми: 3.1. ... за посібниками; 3.2. ... за періодикою; 3.3. ... за монографіями.		3.1. Складання анотацій; 3.2. Складання конспектів та виписок; 3.3. Складання бібліографічних карток.	3.1. Реферат з теми дослідження; 3.2. Рукопис першого розділу.
4. Розробка експериментальної методики		4.1. Визначення експериментального фактору. 4.2. Визначення організаційно-методичних умов ефективного використання експеримент. фактору	4.1. Опис експериментальної методики; 4.2. Рукопис другого розділу.
5. Розробка експерименту		5.1. Розробка методики експерименту.	5.1. Опис експерименту.
6. Збір емпіричного (експериментального) матеріалу		6.1. Проведення спостережень; 6.2. Проведення експерименту; 6.3. Проведення анкетування, опитування та бесід.	6.1. Групування результатів у таблицях; 6.2. Графічна інтерпретація результатів.
7. Підведення підсумків експериментальної роботи		7.1. Статистична обробка отриманих результатів. 7.2. Аналіз результатів експерименту.	7.1. Висновки про достовірність отриманих результатів; 7.2. Висновки за рез-ми експерименту. 7.3. Рукопис третього розділу.
8. Підведення загальн. підсумків		8. Загальний аналіз виконаного дослідження.	8.1. Загальні висновки по роботі.
9. Оформлення роботи		9.1. Компоновка змісту роботи. 9.2. Літературне оформлення роботи. 9.2. Складання списку використаних джерел. 9.3. Складання додатків.	9.1. Уточнена тема та зміст роботи; 9.2. Редагування тексту роботи; 9.3. Список використаних джерел 9.4. Додатки до роботи.
10. Упровадження результатів дослідження в практику		10.1. Складання програм, рекомендацій, інструкцій або виготовлення наочностей чи зразків. 10.2. Розробка графічної чи комп'ютерної презентації отриманих результатів	10.1. Методичні розробки або наочності чи зразки. 10.2. Креслення, плакати чи комп'ютерна програма, презентація.

ЗРАЗОК ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

**Державний вищий навчальний заклад
Донбаський державний педагогічний університет**

Кафедра теорії і практики технологічної та професійної освіти

КУРСОВА РОБОТА

з курсу «Методика професійного навчання»

**РЕАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ НА
УРОКАХ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ**

Виконав

студент гр. 226ПО(Т)

Чигирик Антон Сергійович

Науковий керівник

доктор пед. наук, професор

Стешенко В.В.

Дніпро-Слов'янськ, 2025

**Приклади оформлення списку використаних джерел, відповідно до
ДСТУ 8302:2015«Інформація та документація. Бібліографічне
посилання. Загальні вимоги та правила складання»**

Характеристика джерела	Приклади оформлення
Державні документи	<p>1. Закон України «Про освіту» (2017). <i>Відомості Верховної Ради</i> (ВВР), 2017, №38-39, ст. 380. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19 (дата звернення: 22 червня 2025 р.).</p> <p>2. Концепція розвитку педагогічної освіти (2018) / Затверджено наказом Міністерства освіти України від 16 липня 2018 р. № 777. URL: https://mon.gov.ua (дата звернення: 22 червня 2025 р.)</p> <p>3. Державний стандарт професійної (професійно-технічної) освіти (2021). URL: https://ips.ligazakon.net/document/kp211077?an=53 (дата звернення: 22 червня 2025 р.).</p> <p>4. Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти “Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта” на період до 2027 року (2019). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2019-%D1%80#Text (дата звернення: 22 червня 2025 р.).</p>
Книги: Один автор	<p>1. Дичківська І. М. (2015). Інноваційні педагогічні технології. 3-тє видання, виправлене. Київ: Академвидав, 2015. 304 с.</p> <p>2. Зайченко І. В. (2022). Теорія і методика професійного навчання : <i>навч. посіб.</i> 2-е вид., доповн. і переробл. Київ: Вид-во Ліра-К, 2022. 580 с.</p>
Два автори і більше	<p>1. Алексєєва С. В., Базиль Л. О., Байдулін В. Б., Гриценко І. А., Єршова Л. М., & Закатнов Д. О. (2023). Теоретичні і методичні основи підготовки майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності в умовах розвитку малого бізнесу : <i>монографія</i>. Інноваційна професійна освіта, 1(8). https://lib.iitta.gov.ua/735406/ (дата звернення: 22 червня 2025 р.).</p> <p>2. Кроуфорд А., Саул В., Метьюз С., Макінстер Д. (2006). Технології розвитку критичного мислення учнів: <i>науково-метод. посіб.</i> / Наук. ред. О. І. Пометун. Київ, 2006. 220 с.</p> <p>3. Українська освіта у полум’ї війни: <i>монографія</i> / Н. Ничкало, О. Овчарук, В. Гордієнко, І. Іванюк; за ред. Н. Ничкало. Київ: ТОВ «Юрка Любченка», 2024, 208 с. URL: https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/publications/DPEE_A-24 (дата звернення: 22 червня 2025 р.).</p>

<p>Підручник або посібник за редакцією</p>	<p>1. Гельжинська Т. Я. (2020). Теорія та методика професійного навчання: <i>навч. посіб.</i> Львів: Новий світ 2000, 2025. 220 с.</p> <p>2. Методика професійної освіти: <i>навчальний посібник</i> Д. О. Чернишев, К. І. Почка, Г. Л. Корчова, Ю. С. Красильник, М. В. Руденко. Київ: ЦП «Компринт», 2024. 224 с.</p> <p>3. Дольнікова Л., Муқан Н. Професійна педагогіка: <i>навч. посібник</i> / За ред. Наталії Муқан. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. 324 с.</p>
<p>Словники</p>	<p>1. Криворучко О. Ю. (2008) Сучасна архітектура: термінол. слов. / Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів, 2008. 87 с.</p>
<p>Стаття одного автора у журналі або в збірці</p>	<p>1. Ничкало Н. Г. (2022). Методологічна культура у науковому зростанні педагога-дослідника. <i>Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми</i>. Випуск 44. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/711095/1/24.pdf (дата звернення: 22 червня 2025 р.).</p> <p>2. Радкевич, В. О. (2025). Вплив педагогічних інновацій на розвиток професійної освіти в Україні в умовах сучасних трансформацій: <i>Наукова доповідь</i> на ХІХ Всеукраїнській науково-практичній (звітній) конференції «Розвиток професійної освіти в умовах війни, повоєнного відновлення та євроінтеграції України», 27-28 березня 2025 р. <i>Вісник Національної академії педагогічних наук України</i>, 7(1), 1–17. https://doi.org/10.37472/v.naes.2025.7110 (дата звернення: 22 червня 2025 р.).</p> <p>3. Батура В. М. (2023). Застосування цифрових інструментів і прийомів візуалізації інформації під час вивчення біології. <i>Сучасний освітній простір – досвід, пошук, результат</i>. Суми: Вид-во СумДПУ, 2023. С. 139–141.</p>
<p>Стаття кількох авторів</p>	<p>1. Ваній І. В., Мехед О. Б. (2024). Використання STEM технологій та засобів навчання у професійній освіті. <i>Наукові записки</i>. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: Центрально-український державний університет імені Володимира Винниченка, 2024. Випуск 215. 332 с. С. 42–45.</p> <p>2. Стешенко В., Люлька В. (2023). Впровадження дослідницької технології навчання при вивченні дисциплін професійної та практичної підготовки (на прикладі курсу «Будова автомобіля»). <i>Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка</i>. Вип. 24. (180) / Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка ; голов. ред. М. О. Носко. Чернігів : НУЧК, 2023. 264 с. (Серія: Педагогічні науки). С. 182–187.</p>